

Starším se neodmlouvá

GUINEA, KONAKRY – NOCI PŘI SVÍČKÁCH

„V Guineji se za veškerou zdravotní péči platí a ceny ošetření i léků přesahují možnosti většiny obyvatel,“ říká lékařka **KATEŘINA DUCHOŇOVÁ (30)**. „Proto často vede k úmrtí i docela banální onemocnění.“

PŘÍLEŽITOST ODJET jako dobrovolnice do Guineje se mi naskytla po několika letech spolupráce s občanským sdružením Wontanara. Pomáhala jsem s administrativou kolem adopce na dálku a na práci v Guineji mě lákalo, že poznám blízké tamější podmínky i adoptované děti, o nichž jsem zatím jen slyšela a viděla jejich fotky.

Z Čech se mnou jel ještě jeden dobrovolník a na místě nás čekaly další dvě dívky společně s africkými koordinátory projektu. Naším hlavním úkolem bylo zdokumentovat podmínky, v jakých adoptované děti žijí, točili jsme je na video,

fotili a vybírali od nich dopisy a obrazy pro adoptivní rodiče u nás. Také jsme s sebou přivezli léky a zdravotnický materiál. Vzhledem k mé kvalifikaci (pracuji jako lékařka v psychiatrické léčebně) a jazykovému vybavení jsem měla ještě další úkol: přeložit příbalové letáky do francouzštiny a popsat situaci dětí, které měly zdravotní potíže.

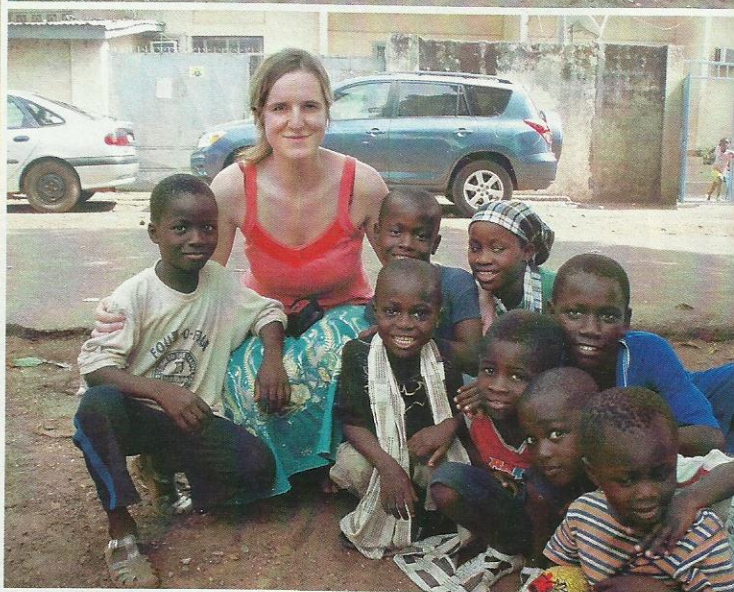
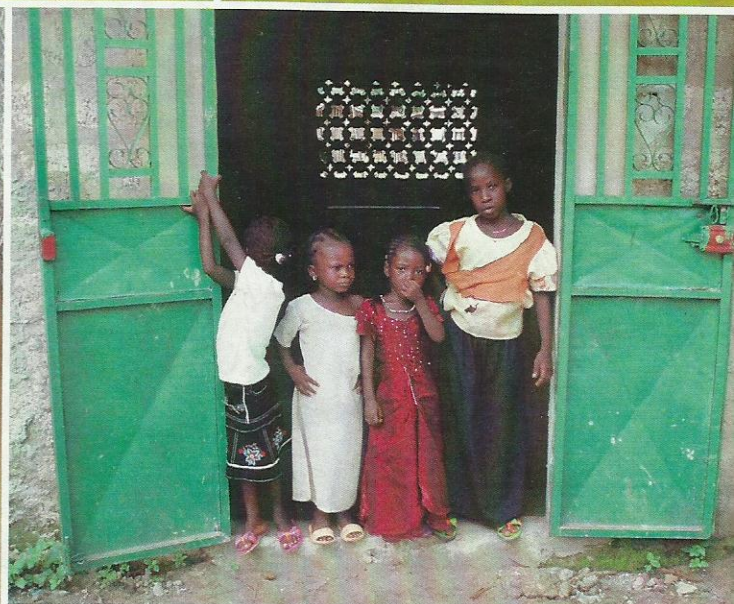
ZAŽILA JSEM UNIVERZITNÍ STUDENTY, JAK VSTÁVAJÍ UPROSTŘED NOCI, JEN ABY MOHLI BÝT ASPOŇ PÁR MINUT NA INTERNETU.

CESTA JE PRACH ...

Náš hlavní stan byl v guinejské metropoli. Přestože je Konakry hlavním městem, ulice jsou téměř bez osvětlení, silnice rozbité a plné výmolů. Při návštěvě čtvrti Cosa nebo Dar-es-Salam, kde vedli rozvojové projekty naši afričtí koordinátoři Aboubacar a Oury, jsme dokonce neviděli skoro žádné asfaltové silnice. Jen prашné cesty. Přitom obě čtvrti leží nedaleko od centra. Navzdory tomu i některé tamní domy připomínaly spíš bydlení ve slumech, v provizorních přístřešcích z vlnitého plechu se tísnily rodiny, jež měly patnáct i dvacet členů.

Dost dlouho trvalo, než jsem si zvykla na zdejší klima, ve dne kolem čtyřiceti stupňů a v noci třicet. Jako klimatizaci jsme měli jen větráky a ty často nefungovaly kvůli výpadkům elektřiny. Někdy nešla celé dny a jindy jen velmi nepravidelně. Zažila jsem univerzitní studenty, jak vstávají uprostřed noci, jen aby mohli být pár minut na internetu (pro lidi, kteří ho musejí využívat pracovní, to musí být

NA VENKOVĚ EXISTUJÍ CELÉ RADY STARŠÍCH A JEJICH SVOLENÍ JE ZAPOTŘEBÍ SKORO KE VŠEMU, OD OTEVŘENÍ NOVÉ ŠKOLY AŽ PO ZAHÁJENÍ FOTBALOVÉHO UTKÁNÍ.

peklo). Já sama překládala informace k lékům při svíčkách.

Omezený je i přístup k pitné vodě. Konakry má dokonce čtvrti, jež jsou bez přívodu elektřiny a vody trvale. A ve venkovských oblastech, jako je třeba Kindie, Bofa nebo Dubreka, které jsme také měly možnost navštívit, je situace ještě horší. Pro vodu nestačí dojít k cisterně o pár ulic dál, často se musí ke studním vzdáleným až několik kilometrů. Tuto práci většinou vykonávají děti.

LÉKY, JEŽ NELÉČÍ

Cestu do Guineje jsme si hradili z vlastních peněz stejně jako výdaje spojené s pobytem. Letenka koupená s předstihem dvou měsíců stála zhruba třiačtyřicet tisíc (udělat to o pár měsíců dřív, byla by o několik tisícovek levnější), ale živobytí už moc nestálo. Ubytování jsme měli zajištěno zdarma u rodiny, jež s dobrovolníky spolupracuje už delší čas, obědy či večeře nám za drobný příspěvek připravovala manželka jednoho z koordinátorů.

Na naše poměry je v Guineji levně. Měnou je guinejský frank a za jedno euro jich dostanete deset tisíc. Plechovka coly nebo fanta vyjde na deset korun, banán je v přepočtu asi za korunu padesát, chléb za necelou pětikorunu. Realita očima tamějších obyvatel ovšem vypadá jinak. Třetina z nich nevydělá v přepočtu ani tolik, aby překročili mezinárodně stanovenou hranici chudoby (jeden americký dolar denně). Gramotných je asi jen třicet šest procent a z toho dvaapůlkrát víc mužů než žen. Má-li už rodina nějaké finance, aby

Dětská úmrtnost v Guineji je vysoká – šestina dětí se nedožije pátých narozenin. Přesto mládež do patnácti let tvoří 44 % obyvatel země.

poslala některé ze svých dětí do školy, vybere většinou chlapce.

Palčivý je také zdravotní stav obyvatel. K příčinám patří nízká dostupnost lékařské péče, nedostatečná povědomost o příznacích jednotlivých chorob, a především fakt, že i za nejbánálnější ošetření je nutné zaplatit. Na jedné straně se sice najde řada nezištných lékařů ochotných pomoci chudým dobrovolně a zdarma (vypomáhají například i v péči o adoptované děti), ale na druhé straně si zase jiní lékaři na nemocných přivydělávají. Úmyslně stanovují chybné diagnózy a předepisují neúčinné léky. Tím se léčba protahuje, postrádá efekt, nebo dokonce nemocné poškodí. Není divu, že se Guinejci v takových podmínkách průměrně dožívají pouhých padesáti let.

JSEM MUŽ, KDO JE VÍC

Převládajícím náboženstvím je v Guineji islám, ale část populace se hlásí i ke křesťanství. V obou náboženstvích je přitom znát i vliv původních animistických kultů.

Mezi staršími stále přetrvává polygamie (náš koordinátor Aboubacar má manželky rovnou čtyři), ale mladší Guinejci většinou mají jen jednu ženu. O partnerských vztazích, jak je známe z Evropy, však nemůže být řeč. Ženu manželovi vybírá jeho rodina, a to většinou i ve vzdělanějších vrstvách. Když už je řeč o rodině, obecný

respekt ke starším se týká především mužů. Kromě plánování svaateb (i pohřbů) a vůbec rozhodování o všech důležitých momentech rodinného života je třeba jejich souhlas i v záležitostech pro nás naprosto nepodstatných. Když jsme třeba s jedním z koordinátorů a několika jeho příbuznými chystali sobotní výlet na nedaleký ostrov, opět k tomu museli dát požehnání starší z rodiny. Na venkově dokonce často existují celé rady starších a jejich svolení je zapotřebí skoro ke všemu, od otevření nové školy až po zahájení fotbalového utkání.

Ženy se velké úctě netěší. Přitom pracují na polích, prodávají u cest, co vypěstují, na hlavách nosí těžké náklady, starají se o děti, celé dny tvrdě pracují, aby zajistily chod domácnosti. A nevšimla jsem si, že by jim v tom muži nějak pomáhali. Nanejdříve se věnují svému povolání. Pokud nějaké mají.

CHUDÍ SOBĚ

Pobyt v Guineji nebyl právě pohodlný. Nebyl ani moc bezpečný. Politická situace v zemi je nestabilní a občas dochází k nepokojům. Nelze zapomenout ani na riziko infekčních onemocnění. Přesto jsem nelitovala. Guinejci jsou přátelští a pohostinní lidé a já musela obdivovat jejich optimismus i houževnatost, s jakými zvládají útrapy každodenního života.

Můj největší obdiv patřil místním koordinátorům rozvojových projektů. Někteří z nich sami horko těžko uживí vlastní početnou rodinu, a přesto se zcela zdarma podílejí na řízení nejrůznějších dobrovolnických aktivit – kromě adopce třeba kursů alfabetyzace pro dospělé, projektů na zlepšení zdravotní péče, rozvoje řemeslných dílen nebo osvěty.

Kdo by chtěl něco podobného poznat zblízka, tomu doporučuji podívat se na stránky www.wontanara.cz a oslovit na webu uvedené české koordinátory. Aktivitě dobrovolníků se meze nekladou. K

Vlastní zážitky z ciziny můžete nabídnout na adrese jan.zvelebil@reflex.cz

